

INHOUDSOPGAVE

1. Voorleessoftware en ADIBoeken: belangrijke rol in inclusief onderwijs	4
2. Redelijke aanpassingen	5
2.1 Wettelijk kader	5
2.2 Wat zijn redelijke aanpassingen?	7
2.3 Wie legt de redelijke aanpassingen vast?	8
3. Voorleessoftware en ADIBoeken	9
3.1 Wat zijn voorleessoftware en woordvoorspelling?	9
3.2 Wat zijn ADIBoeken?	10
4. Welke voorleessoftware bestaat er?	11
4.1 Gesubsidieerde voorleessoftware	11
4.1.1 Alinea	11
4.1.2 IntoWords	13
4.1.3 Kurzweil 3000	13
4.1.4 SprintPlus	13
4.1.5 TextAid	14
4.2 Standaard ingebouwde voorleessoftware	15
5. Veelgestelde vragen over ADIBib en voorleessoftware	18
5.1 Wie mag en kan ADIBoeken en voorleessoftware gebruiken?	18
5.2 Is er een ADIBoek van elk schoolboek?	19
5.3 Hoe zit het met anderstalige nieuwkomers en voorleessoftware?	19
5.4 Waar zitten voorleessoftware en ADIBoeken in het zorgcontinuüm?	20
5.5 Wanneer start je met voorleessoftware en ADIBoeken?	20
5.6 Hoe start je met voorleessoftware?	21
5.7 Waarom zijn voorleessoftware en ADIBoeken zo belangrijk?	22
5.8 Wie financiert de voorleessoftware?	23
6. Waar vind je meer informatie, extra bronnen, software en handige hulpmiddelen?	24
6.1 Informatie, sensibilisering en instructievideo's	24
6.2 ADIBib en Luisterpuntbibliotheek	25
6.3 Webwijzer	26

1. Voorleessoftware en ADIBoeken: belangrijke rol in inclusief onderwijs

Redelijke aanpassingen in het onderwijs spelen een cruciale rol in inclusief onderwijs. Dankzij redelijke aanpassingen krijgen leerlingen met specifieke behoeften dezelfde toegang tot onderwijs als andere leerlingen. Ze krijgen de hulp en aanpassingen die ze nodig hebben om met succes af te studeren. Redelijke aanpassingen zijn er in verschillende soorten, maar in deze brochure focussen we ons op digitale schoolboeken – ADIBoeken – en voorleessoftware.

LeesVoor! Vlaanderen: gratis software

Met voorleessoftware help je je leerlingen met lees- en/of leerproblemen om te (leren) lezen en hun taalvaardigheden te ontwikkelen. Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften kunnen die software sinds 2017 gratis gebruiken dankzij het programma LeesVoor! Vlaanderen. ADIBoeken zijn al langer gratis beschikbaar.

Digisprong: hardware voor redelijke aanpassingen

Gratis voorleessoftware sluit aan bij de Digisprong, het initiatief van de Vlaamse overheid om het onderwijs te digitaliseren en te moderniseren. De Digisprong bestaat uit verschillende maatregelen, zoals de aankoop van digitale toestellen en infrastructuur voor je leerlingen en leraren. Dankzij de Digisprong kun je als school nu ook laptops en andere toestellen aanschaffen waarop je leerlingen probleemloos met ADIBoeken en voorleessoftware kunnen werken. De Digisprong is zo een belangrijk deel van het beleid van de Vlaamse overheid rond redelijke aanpassingen.

Een antwoord op je vragen

Maar of je nu leraar, directielid, leerling- of zorgbegeleider, ICT-coördinator, CLB-medewerker, pedagogisch begeleider of ouder bent: de installatie en het gebruik van voorleessoftware als redelijke aanpassing roepen zeker vragen bij je op. Deze brochure geeft je een antwoord op je praktische vragen. En je krijgt een overzicht van concrete tools die je kunnen helpen om met voorleessoftware aan de slag te gaan.

2. Redelijke aanpassingen

2.1 Wettelijk kader

De regelgeving is duidelijk: je mag leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften geen redelijke aanpassingen zoals voorleessoftware weigeren. We zetten de belangrijkste wet- en regelgeving op een rij.

Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap

Het VN-Verdrag over de Rechten van Personen met een Handicap (VRPH) beschermt en waarborgt de fundamentele vrijheden en mensenrechten van mensen met een handicap. België keurde dat verdrag in 2009 goed. In artikel 24 staat dat personen met een handicap op grond van hun handicap niet mogen worden uitgesloten van het algemene onderwijssysteem. Ze moeten net zoals andere leerlingen toegang hebben tot inclusief onderwijs. Op basis van hun behoeften moet je hun de redelijke aanpassingen aanbieden die ze nodig hebben.

Voorleessoftware maakt het voor mijn dochter mogelijk om zelfstandig te werken. Ze haalt nu prachtige resultaten en kan volgen in de klas. Ze is niet afhankelijk van andere leerlingen of 'schrijfmaatjes', wat een ongelooflijke boost is voor haar zelfvertrouwen.

Kaderdecreet Vlaamse gelijkheids- en gelijkebehandelingsbeleid

Artikel 15 van het decreet houdende een kader voor het Vlaamse gelijkheids- en gelijkebehandelingsbeleid van 10 juli 2008 zegt dat je discrimineert als je redelijke aanpassingen weigert voor een persoon met een handicap. Dat decreet geldt ook voor het onderwijs. Het definieert niet wat een handicap is. Je moet het woord ruim begrijpen, net zoals het VRPH het omschrijft: elke landurige fysieke, mentale, verstandelijke of zintuiglijke handicap die samen met fysieke en sociale drempels zorgt dat iemand niet zoals anderen ten volle en effectief aan de samenleving kan deelnemen.

Het kaderdecreet definieert redelijke aanpassingen als materiële en immateriële maatregelen die de invloed van een onaangepaste omgeving op de deelname van een persoon met een handicap neutraliseren. Ze mogen een persoon met een handicap niet onevenredig belasten. Belasten ze de persoon wel, dan moeten ze genoeg gecompenseerd worden door bestaande maatregelen.

Protocol ten gunste van personen met een handicap

Het protocol van 19 juli 2007 tussen de federale staat, de Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap, de Duitstalige Gemeenschap, het Waalse Gewest, het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie en de Franse Gemeenschapscommissie ten gunste van personen met een handicap definieert wat redelijke aanpassingen zijn en somt de criteria op waaraan ze moeten voldoen.

Decreet leersteun

Sinds 1 september 2023 volgt het decreet leersteun het M-decreet op. In het decreet staan richtlijnen voor op maat gemaakte ondersteuning voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. Het heeft 2 belangrijke doelen: ze volwaardig laten deelnemen aan het gewone onderwijs en hun welzijn, ontwikkeling, leerwinst en zelfredzaamheid maximaal bevorderen.

De Vlaamse Regering gaf het Kenniscentrum Leerpunt en de pedagogische begeleidingsdiensten (PBD's) de opdracht om de brede basiszorg en verhoogde zorg in scholen voor

gewoon onderwijs te versterken. Scholen krijgen leersteun voor leerlingen met een verslag gemeenschappelijk curriculum (GC-verslag), een verslag individueel aangepast curriculum (IAC-verslag) of verslag opleidingsvorm 4 (OV4-verslag). Leerlingen met een gemotiveerd verslag of verslag van vóór 1 september 2023 behouden hun recht op leersteun.

2.2 Wat zijn redelijke aanpassingen?

Alle ondersteuning die je als school aan leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften aanbiedt om de minimumdoelstellingen te halen en die leraren toelaat om te differentiëren in de klas en een veilig klasklimaat te creëren, kun je als redelijke aanpassingen beschouwen. Ze zijn afgestemd op de persoonlijke situatie van die leerlingen en versterken zo op verschillende vlakken hun leerproces.

Er zijn 4 soorten redelijke aanpassingen:

- **Compenseren:** je laat hulpmiddelen toe zoals een laptop met leessoftware of een spellingcorrector voor leerlingen met dyslexie.
- **Remediëren:** je biedt persoonlijke leerhulp aan.
- **Differentiëren:** je brengt variatie in de leerstof en aanpak om beter in te spelen op de noden van iedere leerling afzonderlijk.
- **Dispenseren:** je stelt een leerling vrij van onderdelen van het leerprogramma en vervangt die door gelijkwaardige doelen en activiteiten.

Dankzij voorleessoftware maken heel wat kinderen grote sprongen en leren ze omgaan met hun leerstoornis.

Ook voorleessoftware is een van die redelijke aanpassingen. Met die redelijke aanpassingen geef je je leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften meer zelfvertrouwen en verhoog je hun zelfstandigheid.

2.3 Wie legt de redelijke aanpassingen vast?

Je lerarenteam kan samen met je leerlingen en hun ouders de nodige maatregelen vastleggen. Heeft een leerling uitgebreidere zorg nodig? Dan beslist het CLB samen met jou als school en de ouders welke zorg het beste is. Die aanpassingen kunnen voor 1 leerling zijn, maar je kunt ze ook voor de hele klas inzetten.

Het is super hoe voorleessoftware leerlingen weer plezier geeft in lezen en schrijven. Voor sommigen was het een enorme opgave om alles zelf te lezen. Met deze software maken ze nu ook kennis met goede boeken en onthouden ze makkelijker de theorie.

3. Voorleessoftware en ADIBoeken

Iedere leerling met een lees- of schrijfbeperving krijgt van het Departement Onderwijs Vlaanderen in het leerplichtonderwijs gratis voorleessoftware ter beschikking. De kwaliteitseisen voor die voorleessoftware zijn streng. Het programma moet bijvoorbeeld een ADIBoek kunnen voorlezen, een woordvoorspeller en spellingcontrole hebben en automatisch van en naar het Frans, Engels en Duits kunnen wisselen.

Het Departement Onderwijs Vlaanderen stelt die voorleessoftware samen met Eureka vzw ter beschikking in het kader van ADIBib en LeesVoor! Vlaanderen. Alinea, IntoWords, Kurzweil 3000, SprintPlus en TextAid zijn 5 programma's die voldoen aan de eisen van ADIBib en LeesVoor! Vlaanderen. Je mag ze door leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften laten gebruiken.

3.1 Wat zijn voorleessoftware en woordvoorspelling?

Een voorleesprogramma helpt leerlingen die moeilijk kunnen lezen en/of schrijven. Het programma leest automatisch voor met een neutrale, elektronische stem die je kunt vergelijken met de stem van een gps. Elke taal heeft een andere stem. Voorlezen, visuele markering van wat op dat moment voorgelezen wordt en makkelijk je taal, leeseenheden en leestempo kunnen kiezen, zijn allemaal basisfuncties. De populairste voorleessoftware gebruikt ook woordvoorspelling en spellingcontrole.

Alinea, IntoWords, Kurzweil 3000, SprintPlus en TextAid stemmen de voorleestaal automatisch op de taal of talen in het boek af. Het boek wordt dan aangepast, slim en in een logische volgorde voorgelezen.

Verschillende programma's bieden ook woordvoorspelling aan om het boek in te vullen. Je leerlingen tikken dan enkele letters in en krijgen een lijst met woorden die met die letters beginnen. Sommige programma's geven via

spellingcontrole ook alternatieven voor veelvoorkomende fouten zoals omwisseling van 'ie' en 'ei' of 'p' en 'b'. Zo kunnen leerlingen die traag of met moeite typen sneller schrijven. Woordvoorspelling geeft ook extra kansen om woorden te schrijven in een taal die je niet beheerst.

3.2 Wat zijn ADIBoeken?

AIDBoeken zijn gedrukte schoolboeken, maar dan digitaal. In de boeken is de leesvolgorde aangepast en wordt de taal automatisch herkend. Ze zijn aangepast om vlot voorgelezen te worden in de voorleessoftware. Leerlingen met het juiste attest mogen ze gratis gebruiken. Ze kunnen in het boek typen en per blad afdrukken wat ze nodig hebben.

Auteursrechtelijk beschermd

Leerlingen met een lees- en/of schrijfbeperving kunnen je hand- en werkboeken alleen maar gebruiken als er ook een digitale, voorleesbare en invulbare versie van is. Maar let op: als school mag je een boek niet zomaar inscannen en verspreiden. ADIBoeken zijn auteursrechtelijk beschermde digitale versies van je papieren schoolboeken.

Voorwaarden

De belangrijkste voorwaarden om gratis ADIBoeken te downloaden en te gebruiken:

- Ze zijn er alleen voor leerlingen met het juiste attest.
- Iedere leerling moet een gedrukte versie van het boek hebben.
- Ze zijn strikt persoonlijk. Daarom dragen ze een digitaal watermerk met de naam van de leerling. Je mag een ADIBoek dus niet voor een andere leerling gebruiken. Om de uitgeverijen te beschermen tegen oneigenlijk gebruik, zijn de controles daarop streng.

Bestellen

Bestellen gaat makkelijk en snel. Je bestelt ze elk jaar op naam van de leerling. Ook de ouders, schoolmedewerkers en therapeuten kunnen ze bestellen als accounthouder. Staat een boek niet in de catalogus? Dan kun je vragen om het om te zetten. Na de bestelling krijg je per leerling een mail met downloadlinks. De volledige bestelprocedure vind je op adibib.be.

ADIBib

Ook de volledige catalogus ADIBoeken vind je op de website van ADIBib. Net zoals praktische tips en instructievideo's voor elk voorleesprogramma om ADIBoeken te gebruiken. ADIBib is uniek in Europa. De digitale bibliotheek werkt in opdracht van het Departement Onderwijs Vlaanderen en werkt nauw samen met de educatieve uitgeverijen en de Groep Educatieve en Wetenschappelijke Uitgevers (GEWU).

4. Welke voorleessoftware bestaat er?

4.1 Gesubsidieerde voorleessoftware

Wil je voorleessoftware in de klas gebruiken? Houd dan rekening met de minimumeisen die LeesVoor! oplegt:

- Voorlezen met markering van de voorgelezen woorden
- Spellingcontrole
- Woordvoorspelling
- Automatische taalswitch naar Engels, Frans en Duits
- Ondersteuning van ADIBoeken

We geven je kort al wat informatie over de 5 pakketten die via ADIBib aangeboden worden. Op de [website van ADIBib](#) vind je per pakket veel uitgebreidere informatie.

Dankzij voorleessoftware verleg je de focus van het lezen zelf naar het begrijpen van de inhoud van de tekst.

Mijn kind werkt door voorleessoftware zelfstandiger, voelt zich minder achterop gesteld en doet minder langer over het huiswerk.

4.1.1 Alinea

Alinea bestaat uit 2 onderdelen:

- **Alinea Suite**

Dat pakket kun je online en offline gebruiken. In de Windows-app krijgen je leerlingen lees- en schrijfhulp in pdf-bestanden en alle Office-toepassingen. Het programma heeft een krachtige woordvoorspeller en spellingcontrole in verschillende talen zoals Nederlands, Frans, Engels en Duits. In de iOS-app kunnen ze teksten fotograferen en laten voorlezen.

- **Alinea Online**

De naam zegt het al: dat onderdeel kun je alleen online gebruiken, als browserextensie en als webapp die je aan de cloud kunt koppelen. In de webapp kunnen je leerlingen onder andere tekenen, schrijven, dicteren en teksten laten samenvatten en voorlezen. Met de browserextensie kunnen ze dezelfde functionaliteiten op websites gebruiken.

In korte webinars maak je kennis met [Alinea](#).

4.1.2 IntoWords

IntoWords is gebruiksvriendelijke voorleessoftware die compatibel is met verschillende soorten toestellen en besturingssystemen. IntoWords helpt je leerlingen om teksten te lezen en te schrijven. Ze kunnen Word-documenten, pdf-bestanden en e-mails laten voorlezen, net als teksten op het internet. Tijdens het schrijven helpt IntoWords je leerlingen door moeilijke woorden te vinden en meteen voor te lezen wat ze hebben ingetypt.

Schaf je [IntoWords](#) aan, dan kun je een speciale cursus volgen om met de functionaliteiten van de software vertrouwd te raken.

4.1.3 Kurzweil 3000

Met Kurzweil 3000 kun je met een geïnstalleerde versie en een online versie werken. De software staat garant voor hoogwaardige tekstherkenning van lesmateriaal dat nog niet digitaal beschikbaar is en leest met een natuurlijke stem voor. Omdat je de gebruiksomgeving kunt aanpassen aan de voorkeuren van je leerlingen, kunnen ze op hun eigen niveau leren.

Ook [Kurzweil 3000](#) geeft korte webinars waarin je de software kunt leren kennen.

4.1.4 SprintPlus

SprintPlus heeft 2 versies:

- **SprintPlus voor Windows** installeer je op elk Windows-toestel en kun je online en offline gebruiken.
- **SprintPlus Online** is een webapp waarvoor je altijd een internetverbinding nodig hebt.

In de software zit:

- Een tekstverwerker
- Een Word-werkbalk
- Een voorleesfunctie
- Een slimme woordvoorspeller die rekening houdt met tikfouten die leerlingen met dyslexie veel maken
- Aangepaste spellingcontrole
- Woordenboeken Nederlands, Frans, Engels en Duits

Ook [SprintPlus](#) biedt instructievideo's aan om kennis te maken met de software.

4.1.5 TextAid

TextAid is een online tool waarmee je een geschreven en gesproken versie van je documenten hebt. De meeleescursor van TextAid helpt je leerlingen niet alleen visueel, ook auditief.

Meer informatie over [TextAid](#) vind je in hun [infobrochure](#).

De juiste voorleessoftware kiezen

Voor het begin van elk schooljaar vraagt Eureka de producenten van voorleessoftware naar hun aanbod. Zo kunnen er nieuwe programma's bijkomen. Bij de start van het schooljaar laat iedere leerling weten welk programma hij of zij wil gebruiken.

Welke voorleessoftware je het best kunt aanbieden? Daar kunnen we moeilijk advies over geven. Iedere leverancier van voorleessoftware heeft een website waar je gratis demoversies kunt downloaden. De keuze voor de juiste software moet je op maat van iedere leerling maken, in overleg met zijn of haar ouders en zorgondersteuners. Het is niet de bedoeling dat je op school voor maar 1 pakket kiest. Ook de keuze tussen gespecialiseerde software en standaard ingebouwde software hangt af van de behoeften van je leerlingen en is iets wat je goed moet afwegen.

Denk er ook aan dat er nog heel wat andere handige apps en toepassingen zijn die je kunt gebruiken voor leerlingen met leerstoornissen. Denk aan vertaalapps, schermlezers, digitale woordenboeken, mindmapsoftware, presentatiesoftware met audio, tools waarmee je leerlingen zichzelf kunnen overhoren en oefeningen kunnen maken ...

4.2 Standaard ingebouwde voorleessoftware

Ingebouwde apps die standaard op toestellen staan, maken het voor je leerlingen met specifieke zorgbehoeften nu al makkelijker om te lezen en te schrijven. Als die apps helpen, hoef je niet meteen naar duurdere of moeilijkere programma's te zoeken. Het is dan ook een positieve evolutie dat er op ICT-toestellen meer en meer apps zoals voorlezers staan. Je leerlingen kunnen ze gebruiken om bijvoorbeeld ook thuis of met vrienden te communiceren.

Let wel: die apps voldoen vaak niet aan alle 5 minimeisen voor gesubsidieerde voorleessoftware. Zo hebben ze niet altijd spellingcorrectie of een taalswitch. Daardoor zijn ze minder geschikt voor leerlingen met ernstige lees- en leerstoornissen. Ook zijn ze vaak ontwikkeld voor 1 besturingssysteem en kunnen je leerlingen ze dus niet op toestellen met een ander besturingssysteem gebruiken.

Je moet er als gebruiker rekening mee houden dat er geen enkele garantie is dat zo'n app gratis blijft. De app kan plots ook niet meer beschikbaar zijn of niet meer ondersteund worden. En je hebt geen enkele garantie dat ze ADIBoeken kunnen voorlezen. Daarom raden we je aan om de situatie van iedere leerling goed in kaart te brengen en op basis daarvan de juiste keuze te maken.

Dit zijn de meestgebruikte ingebouwde apps:

Apple VoiceOver

Apple VoiceOver zit ingebouwd in alle Apple-apparaten zoals iPhones, iPads en Macs. Het programma helpt mensen met een visuele beperking om hun toestel te gebruiken, maar je kunt het ook gebruiken als voorleessoftware. VoiceOver heeft verschillende functies en mogelijkheden om tekst, knoppen, menu's en andere elementen op het scherm voor te lezen.

Je kunt bijvoorbeeld de snelheid en de toon van de stem aan je persoonlijke voorkeur aanpassen. De app leest niet alleen de tekst op het scherm voor, maar beschrijft ook afbeeldingen en andere visuele elementen. VoiceOver helpt je ook om over het scherm te navigeren. Met gebaren of toetscombinaties kun je bewegen tussen onder andere de menu's, knoppen en links.

VoiceOver heeft geen spellingcorrectie en is niet getest om ADIBoeken te gebruiken.

Microsoft Insluitende Lezer

Microsoft Insluitende Lezer is een voorleesprogramma dat mensen met dyslexie, een visuele beperking en andere lees- en schrijfproblemen helpt om tekst te begrijpen. Insluitende Lezer is een functie in verschillende Microsoft-apps zoals Edge, Word, Outlook en PowerPoint.

Met Insluitende Lezer kun je geselecteerde tekst laten voorlezen met een natuurlijke stem. Je kunt onder andere de leessnelheid aanpassen, verschillende stemmen kiezen en de visuele weergave van de tekst aanpassen om beter te kunnen lezen.

De app heeft verschillende andere handige functies zoals woorden markeren terwijl ze worden voorgelezen, pauzeren en hervatten en de ondersteuning van verschillende talen en dialecten. Dankzij de app begrijpen mensen met een beperking de tekst op hun scherm ook effectief en krijgen ze makkelijker toegang tot informatie. Insluitende Lezer is niet getest met ADIBoeken.

ChromeVox

Het voorleesprogramma ChromeVox is specifiek ontwikkeld voor Chrome OS en de Chrome-browser en staat standaard op Chromebooks en Chromeboxen. De app helpt mensen met visuele beperkingen en leesmoeilijkheden. Dankzij tekst-naar-spraaktechnologie (TTS) kun je de tekst op je scherm laten voorlezen. Je activeert ChromeVox door tegelijk op de ctrl-, alt- en z-toets te drukken. Zodra de app is ingeschakeld, benoemt die de elementen op je scherm en leest die de tekst voor die je selecteert.

Met ChromeVox kun je in webpagina's navigeren, koppen en alinea's identificeren, links en knoppen activeren en andere actieve elementen op je scherm gebruiken. Je kunt verschillende stemmen en talen kiezen en het volume, de snelheid en de toonhoogte van de stem aanpassen. Ook als je een Chromebox gebruikt, hoef je geen extra software te installeren.

TalkBack

TalkBack is een ingebouwd voorleesprogramma op Android-apparaten zoals smartphones en tablets, speciaal ontwikkeld voor mensen met visuele beperkingen. Via spraakondersteuning leest de app de inhoud van je toestel voor.

Met TalkBack kun je door je toestel navigeren, apps openen en tekst selecteren en laten voorlezen. De app leest alle tekst op je scherm voor, inclusief menu's, koppen, meldingen en andere interactieve elementen. Omdat je TalkBack met je stem kunt bedienen en de app ook gesproken feedback geeft, kun je met je toestel communiceren zonder dat je het scherm ziet.

Om TalkBack te activeren, ga je naar 'toegankelijkheid' in de instellingen van je Android-toestel. Daar kun je TalkBack inschakelen en verschillende opties en aanpassingen instellen, zoals de snelheid en de toonhoogte van de stem. TalkBack is alleen beschikbaar op Android-toestellen.

Onze zoon
gaat sinds het
gebruik van de
hulpsoftware
liever naar de
lessen.

5. Veelgestelde vragen over ADIBib en voorleessoftware

5.1 Wie mag en kan ADIBoeken gebruiken?

Veel mensen verwarren voorleessoftware met dyslexiesoftware. Er zijn veel meer leerlingen die voorleessoftware nodig hebben dan leerlingen met dyslexie. Het gaat om alle leerlingen met ernstige lees-, spelling- en/of schrijfproblemen. Om je een idee te geven: ongeveer 60.000 leerlingen of 7% van alle leerlingen in de Vlaamse lagere en secundaire scholen. Om een voorbeeld te geven: ook leerlingen met ASS, een visuele of motorische beperking en leerlingen die het Nederlands nog niet goed beheersen, kunnen voorleessoftware gebruiken.

Attest of verslag nodig

ADIBib en LeesVoor! Vlaanderen zijn gratis voor alle leerlingen in het gewoon en buitengewoon lager en secundair onderwijs in Vlaanderen met een:

- **Attest dyslexie:** ernstige leesproblemen.
- **Attest dyspraxie:** ernstige schrijfproblemen.
- **Gemotiveerd verslag** in het gewoon onderwijs.
- **Verslag** type 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9 of basisaanbod.
- **ADIBib-attest**, opgesteld door het CLB voor leerlingen die buiten bovenstaande doelgroepen vallen maar ADIBoeken en voorleessoftware wel kunnen gebruiken. Zo kunnen ze dankzij auditieve ondersteuning meer informatie halen uit schriftelijke teksten en instructies.

Ook leerlingen met een van bovenstaande profielen uit de opleidingen **secundair-na-secundair** en **hbo5 verpleegkunde** komen in aanmerking.

De software is **niet gratis** voor cursisten uit het volwassenenonderwijs, studenten uit het hoger onderwijs en jongeren die huisonderwijs volgen. Zij kunnen ADIBoeken wel gratis gebruiken, maar moeten zelf de voorleessoftware aankopen of daarvoor een beroep doen op hun school.

5.2 Is er een ADIBoek van elk schoolboek?

Elk schooljaar zet Eureka [ADIBib](#) nieuwe titels van schoolboeken om in digitale versies. Op [adibib.be](#) vind je of een boek beschikbaar is. Is dat niet het geval, dan kun je het aanvragen. Wil je met ABIBoeken en voorleessoftware leren werken? Het [ADILeerwerkboek](#) wijst je met praktische voorbeelden de weg.

5.3 Hoe zit het met anderstalige nieuwkomers en voorleessoftware?

Als je een taal niet beheerst, ben je beperkt in je schriftelijke communicatie. Je kunt niet vlot lezen, spellen en schrijven omdat je bijvoorbeeld het alfabet niet kent. Voorleessoftware kan die leerlingen enorm helpen. Zoals iedere andere leerling moeten ze het juiste attest en de gedrukte versies van de boeken hebben, en les volgen in de juiste onderwijsvorm. Anderstalige nieuwkomers zonder rijksregisternummer registreren zich voor LeesVoor! Vlaanderen met hun BIS-nummer.

ADIBib en Leesvoor! zijn essentieel voor de slaagkansen en participatie van mijn dochter in het onderwijs. Het bepaalt niet enkel haar schooltraject, maar zal ook haar verdere studie en werkkansen positief beïnvloeden. De werking is bovendien heel professioneel en gebruiksvriendelijk opgezet.

5.4 Waar zitten voorleessoftware en ADIBoeken in het zorgcontinuüm?

De 4 fases in het zorgcontinuüm – brede basiszorg, verhoogde zorg, uitbreiding van de zorg en een individueel aangepast curriculum of individueel handelingsplan – en de 4 redelijke aanpassingen – compenseren, differentiëren, dispensereren en remediëren – spelen een belangrijke rol in hoe je leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften benadert.

Deel van je integrale zorg

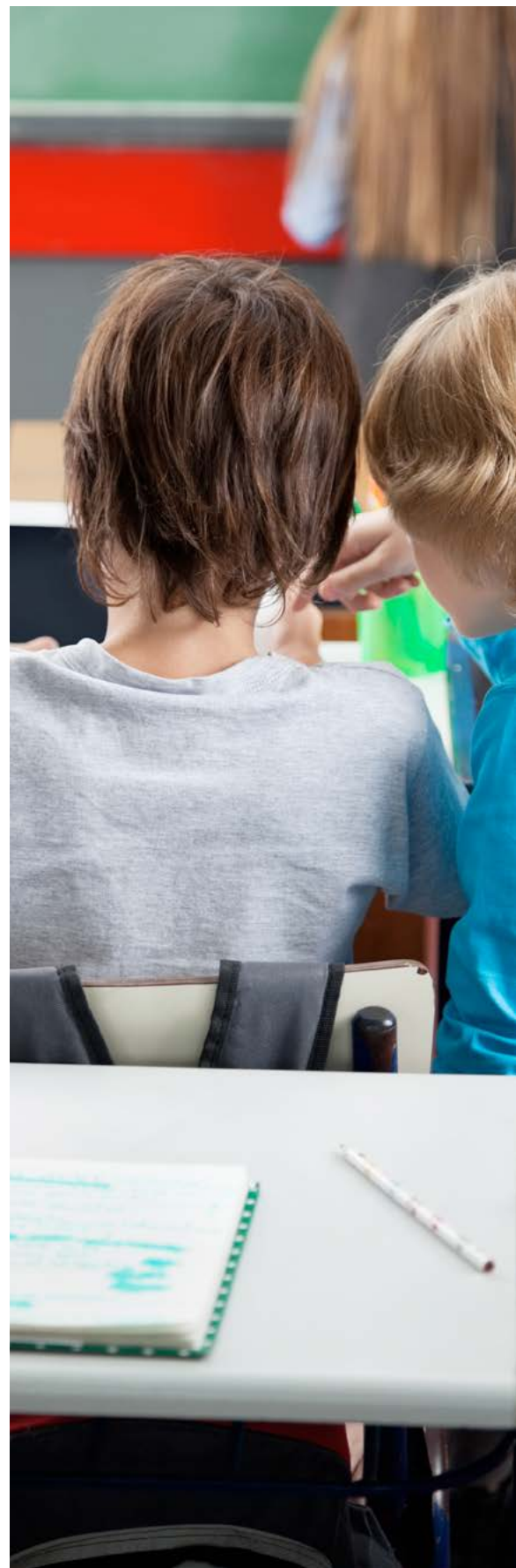
In elke fase van dat zorgcontinuüm en in elke redelijke aanpassing heeft voorleessoftware een rol. Want integrale zorg op school bestaat uit de juiste interventies die je op tijd opstart en op elkaar afstemt. Afhankelijk van onder andere hoe zwaar de lees- en/of schrijfbepmerking is, de fase in de ontwikkeling, de leeftijd en de vakinhoud kan een leerling voorleessoftware gebruiken om bijvoorbeeld selectief teksten te lezen, moeilijke of onbekende woorden te leren of toetsen te maken. Om voorleessoftware effectief en efficiënt in te zetten, moet je ze dus selectief gebruiken volgens de persoonlijke behoeften van je leerlingen.

Op schoolniveau

En hoewel je redelijke aanpassingen zoals voorleessoftware en ADIBoeken altijd op persoonlijk niveau moet bekijken, raden we aan om compenserende technologie op te nemen in het zorg- en ICT-beleid op schoolniveau. Want in de toekomst zullen meer en meer leerlingen om specifieke ondersteuning vragen. Hoe meer je dan op voorhand over redelijke aanpassingen hebt nagedacht, hoe beter.

5.5 Wanneer start je met voorleessoftware en ADIBoeken?

ADIBib maakt schoolboeken toegankelijk voor iedereen die moeite heeft met lezen en/of schrijven. Leerlingen uit zowel het regulier als het buitengewoon onderwijs kunnen al vanaf het tweede leerjaar starten om met voorleessoftware te leren werken en de software te gebruiken.

5.6 Hoe start je met voorleessoftware?

- Maak optimaal gebruik van voorleessoftware **in combinatie met remedieer- en compensatiemethoden met behulp van ICT**, zelfs bij jonge kinderen. Zo help je hen op tijd om te voorkomen dat ze gefrustreerd worden en faalangst krijgen. Die tweevoudige aanpak versterkt hun motivatie en gevoel van bekwaamheid.
- Het vraagt meer dan 2 schooljaren om vlot te leren werken met persoonlijke hulpmiddelen. Leerlingen met dyspraxie, structuurproblemen of automatiseringsstoornissen hebben vaak **meer tijd en hulp** nodig. Ondersteun bij hen ook de technische aspecten zoals een toetsenbord gebruiken, blind of snel typen en programma's selectief aanpassen.
- Help hen ook met meer **inhoudelijke aspecten** zoals documenten een naam geven en terugvinden in een duidelijke mappenstructuur, een agenda invullen en documenten aan school bezorgen.
- Voorzie een **inlooperperiode** waarin ze elke dag ICT op een laag niveau gebruiken. Leer hun om de computer elke dag te openen met de juiste hulpmiddelen zoals oortjes, een lader en de gepaste programma's.
- Schakel **medeleerlingen of buddy's** in om het ADIBoek op de juiste pagina te openen.

Onze leerlingen met visuele problemen kunnen nu op maat de les volgen zonder het gevoel te hebben dat ze 'anders' zijn. Ze volgen dezelfde lessen en krijgen hetzelfde aanbod als de andere kinderen, maar kunnen dat ondersteunen met hun eigen hulpmiddelen.

5.7 Waarom zijn voorleessoftware en ADIBoeken zo belangrijk?

Leerlingen die het basisoniveau voor lezen en/of spellen niet halen ondanks hun intelligentie en inzet en de remediëring die ze krijgen, komen in de situatie terecht dat ze een 'beperking' hebben. Zonder redelijke aanpassingen halen ze dat niveau niet. Dankzij aangepaste ICT zoals voorleessoftware kunnen ze dat wel halen.

Hogere motivatie en zelfstandigheid, minder faalangst

Verschillende wetenschappelijke onderzoeken bewijzen dat zwakke lezers een tekst significant beter begrijpen als ze voorleessoftware gebruiken. Niet alleen dat. Dankzij voorleessoftware kunnen leerlingen met lees- en/of schrijfproblemen ook:

- Zonder hulp van anderen lezen, wat hun competentiegevoel verbetert.
- Zelf de uitspraak van vreemde talen leren en beluisteren.
- Hun zinsbouw en spelling controleren door de voorleessoftware te laten voorlezen terwijl ze aan het typen zijn.
- Hun toetsaanslagen met de helft verminderen door woordvoorspelling te gebruiken. Voor leerlingen met ernstige motorische problemen kan dat een oplossing zijn.

Dat alles zorgt ervoor dat ze zelfstandiger worden, voelen dat ze meer kunnen en minder bang zijn om te falen.

Ook voordelig voor leraren

Voorleessoftware en ADIBoeken zijn ook voor leraren van groot belang. Omdat leerlingen in hun eigen tempo en zonder bijzondere hindernissen een (taal)taak kunnen afwerken of rekenfouten kunnen laten voorlezen, hebben ze minder persoonlijke aandacht nodig. Zo kun je als leraar extra aandacht geven aan andere elementen van je opdracht en bijvoorbeeld dieper op de inhoud ingaan.

5.8 Wie financiert de voorleessoftware?

ADIBib en LeesVoor! Vlaanderen zijn gratis voor leerlingen uit de doelgroep, hun ouders en je school. Om toestellen zoals laptops aan te kopen en te zorgen dat je ze gratis kunt aanbieden, krijgt je school een werkingsbudget van de Vlaamse overheid. Via de Digisprong kreeg je extra middelen om voor iedere leerling vanaf het 5de leerjaar een toestel te voorzien. Ook voor leerlingen van het 1ste tot het 4de leerjaar waren er extra middelen om toestellen voor de klas aan te kopen.

Aan het gebruik van redelijke aanpassingen zoals voorleessoftware op school mag je geen voorwaarden koppelen. Je mag ouders niet verplichten om zelf voor hun kind een laptop voor schoolgebruik aan te kopen. Je mag hun ook niet vragen om op eigen kosten een bijscholing te volgen om hun kind te kunnen helpen. De [Commissie Zorgvuldig Bestuur](#) gaf al verschillende adviezen en nam al meerdere beslissingen daarover.

Eureka voorziet veel informatie voor een vlotte opstart met voorleessoftware en ADIBoeken, zodat je je als school kan focussen op het begeleiden van de leerlingen.

6 Waar vind je meer informatie, extra bronnen, software en handige hulpmiddelen?

6.1 Informatie, sensibilisering en instructievideo's

Voorleessoftware en ADIBoeken

ADIBib maakte een hele reeks praktische instructievideo's over hoe je ADIBoeken en voorleessoftware moet gebruiken. Voor elke voorleessoftware is er een korte video beschikbaar. Je leert er:

- Een ADIBoek openen
- Een document opslaan onder dezelfde of een andere naam
- De voorleessnelheid aanpassen
- In een ADIBoek schrijven
- Spellingcontrole en woordvoorspelling gebruiken

Je vindt er ook opgenomen webinars over hoe je voorleessoftware en redelijke aanpassingen moet gebruiken

Bekijk alle video's op de [YouTube-pagina van ADIBib](#).

ADIBib: de juiste tools

Het [filmpje 'ADIBib: de juiste tools'](#) van Eureka toont leraren hoe voorleessoftware en ADIBoeken hen kunnen helpen om leerlingen met een schrijfbepmerking te ondersteunen. Het duurt ongeveer 9 minuten.

Voor leraren

Heb je leraren in je school die hun ICT-competenties willen verbeteren om met voorleessoftware te werken? Via [Digisnap](#) brengen ze hun competenties in kaart, via de [Digisnap-databank](#) vinden ze zowel opleidingen om hun technische basisvaardigheden aan te scherpen als opleidingen om specifieke apps en programma's te leren gebruiken.

6.2 ADIBib en Luisterpuntbibliotheek

In de ADIBib vind je digitale versies van educatieve uitgaven en schoolboeken. Maar je leerlingen moeten natuurlijk nog andere boeken lezen zoals romans of poëzie.

Voor fictie kun je terecht in de Luisterpuntbibliotheek. Dat is de Vlaamse openbare bibliotheek voor mensen met een leesbeperking zoals blindheid, slechtziendheid, dyslexie en afasie. De bibliotheek telt ongeveer 50.000 luisterboeken. Die zijn beschikbaar in 2 vormen: Daisy-boeken en brailleboeken. Via de [Anderslezen-app](#) kunnen leerlingen met een leesbeperking de luisterboeken afspelen.

Lid worden en boeken lenen is gratis. Ook scholen sluiten zich kosteloos aan. Zij kunnen binnen hun schoolaccount leerlingen inschrijven voor Daisy-luisterboeken.

Van 15 december 2022 tot 14 maart 2024 krijgt de Luisterpuntbibliotheek financiële steun van het Departement Onderwijs Vlaanderen om haar educatieve werking uit te bouwen. Dat kadert binnen het Leesoffensief. Meer informatie vind je op de [website van de bib](#).

Met de campagne [‘ik haat lezen’](#) slaan ADIBib en de Luisterpuntbibliotheek elk jaar de handen ineen om kinderen met een leesbeperking met plezier te laten lezen en écht van boeken en verhalen te laten genieten.

6.3 Webwijzer

We zetten nog eens alle belangrijke en enkele extra websites en online artikels over voorleessoftware op een rij in een handige webwijzer.

[ADIBib](#)

Het portaal waar je voor je leerlingen ADIBoeken en voorleessoftware kunt aanvragen.

[Luisterpuntbibliotheek](#)

De Vlaamse openbare bibliotheek met leesboeken voor kinderen en volwassenen met een leesbeperking.

[Informatie over het decreet leersteun](#)

Landingspagina van de Vlaamse overheid voor beleidsinformatie over leersteun en allerlei projecten in het kader van zorgbeleid op school.

[Speciale onderwijsleermiddelen](#)

Op deze pagina vind je informatie over het aanbod en de aanvraag van speciale onderwijsleermiddelen.

[Iedereen Telt Mee](#)

Hét trefpunt voor wie informatie en leermiddelen zoekt over nieuwe aangepaste of aanpasbare software, hardware en websites voor leerlingen met bijzondere noden. Iedereen Telt Mee maakt deel uit van KlasCement.

[Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs](#)

Het Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs helpt de Vlaamse hogescholen en universiteiten om studenten met functiebeperkingen beter aan het onderwijs te laten deelnemen.

[Dyslexiehulpmiddelen.com](#)

Website waar professionals, leveranciers en eindgebruikers elkaar ontmoeten en versterken en alle informatie vinden om dyslexiehulpmiddelen goed en slim te gebruiken. De informatie over de tools is vrij toegankelijk voor iedereen.

[Kenniscentrum Digisprong](#)

Website met alle informatie over de digitalisering van het onderwijs.

Artikel over inclusief leren

Artikel van Klasse over eenvoudige digitale tools die je kunt gebruiken voor leerlingen met leerstoornissen.

Modem

Modem is een netwerkorganisatie die advies en vorming aanbiedt over hulpmiddelen die geschreven, gesproken of digitale communicatie ondersteunen voor personen met beperkingen.

LeerID

LeerID is de single-sign-on-oplossing van de Vlaamse overheid. Dankzij LeerID hoeven leerlingen uit het leerplichtonderwijs maar 1 keer in te loggen, waarna ze automatisch toegang krijgen tot verschillende online applicaties en leermiddelen. Via LeerID krijgen leerlingen met leerstoornissen ook toegang tot voorleessoftware en andere toepassingen.

Mijn zoon kan zijn taken nu zelfstandig afwerken. Ik hoef niet meer voor te lezen, ik heb meer tijd en minder stress, waardoor ik een aangenaamere mama ben in huis.

